

6. Серьогіна С. Г. Муніципальна реформа як чинник удосконалення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні / С. Г. Серьогіна // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 26. – С. 3–15.

7. Яцунська О. О. Огляд системи місцевого самоврядування Франції / О. О. Яцунська // Наукові праці. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 1998. – Т.1. – 1998. – С.61–64.

Фролов О. О.¹

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ГАРАНТУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Європейська хартія місцевого самоврядування була ратифікована Верховною Радою України 15 липня 1997 року [2]. Згідно ст. 9 Конституції України її положення мають обов'язкову силу і є частиною національного законодавства [4]. В системі гарантування місцевого самоврядування зазначений акт відіграє особливу роль. Хартія містить основні стандарти щодо організації управління на місцях на засадах самоврядності і має велике значення для забезпечення організаційної роботи і матеріально-фінансової стабільності органів місцевого самоврядування [3, с. 172–173]. В Хартії закріплено такі гарантії місцевого самоврядування, як правові, інституційні, адміністративні і фінансові.

Зокрема, вагомою гарантією місцевого самоврядування є закріплення у статі 2 Хартії, положення згідно з якими принцип місцевого самоврядування визначається в національному законодавстві і у міру можливості в конституції. Зазначена норма цілком втілена в Основному Законі України, згідно зі ст. 7 якого в нашій державі визнається і гарантується місцеве самоврядування. Відповідно до статті 4 Європейської Хартії, органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу. Повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними, вони не можуть скасо-

---

¹ Асистент кафедри державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

уватися чи обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це не передбачено законом. Якщо повноваження делегуються органам місцевого самоврядування чи регіональним органам, органи місцевого самоврядування у міру можливостей мають право пристосувати свою діяльність до місцевих умов.

Інституційна гарантія полягає в тому, що територіальні громади не можуть бути примусово об'єднані, ради самостійно визначають свою структуру, систему і структуру своїх виконавчих органів, без затвердження чи узгодження з державними інстанціями. Згідно статті 6 Європейської Хартії місцеві органи влади повинні мати можливість, без шкоди для більш загальних законодавчих положень, самостійно визначати свої внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління.

Відповідно статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування, органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на свої власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. Частина фінансових ресурсів органами місцевого самоврядування формується за рахунок місцевих податків та зборів, розмір яких вони мають повноваження встановлювати в межах закону. Захист більш слабких у фінансовому відношенні органів місцевого самоврядування передбачає запровадження процедур бюджетного вирівнювання або аналогічних заходів з метою подолання наслідків нерівного розподілу джерел фінансування і фінансового тягаря, який вони повинні нести. Такі процедури або заходи не завдають шкоди повноваженням, які органи місцевого самоврядування можуть здійснювати в межах їхньої власної компетенції.

Стаття 10 Європейської хартії місцевого самоврядування гарантує право органів місцевого самоврядування на свободу асоціації. Органи місцевого самоврядування мають право, здійснюючи свої повноваження, співробітничати та в межах закону створювати консорціуми з іншими органами місцевого самоврядування для виконання завдань, що становлять спільний інтерес. Право органів місцевого самоврядування бути членом асоціації з метою захисту і заохочення їхніх спільних інтересів, а також бути членом міжнародної асоціації органів місцевого самоврядування має визнаватися кожною державою. Органи місцевого самоврядування мають право на умовах, які можуть бути передбачені законом, співробітничати з органами місцевого самоврядування інших держав.

Зазначені права, виступаючи елементами міжнародних стандартів права органів місцевого самоврядування на об'єднання, з одного боку, обумовлюють його комплексний характер, з іншого – мають відносно самостійне значення та власний зміст, який характеризується власними суб'єктивним складом, формами, способами та рівнями реалізації [1, с.67].

Також, важливою гарантією місцевого самоврядування є право на судовий захист, яке має принципове значення в плані забезпечення правової, організаційної і фінансової самостійності місцевого самоврядування. Зокрема, у статті 11 Європейської хартії місцевого самоврядування визначено, що органи місцевого самоврядування мають право використовувати засоби правового захисту для забезпечення вільного здійснення своїх повноважень і поважання принципів місцевого самоврядування, які утілені в конституції чи національному законодавстві.

Ратифікація Європейської хартії місцевого самоврядування вимагає від держав, які її підписали, застосування основних правових норм, що гарантують адміністративну та фінансову автономність територіальних громад та їх органів, яке полягає у встановленні загальноєвропейських стандартів щодо захисту прав органів місцевого самоврядування.

На жаль, довготривалий процес реформування місцевого самоврядування, політична, економічна і соціальна криза в Україні не надали змоги в повній мірі реалізувати гарантії і європейські стандарти, які прописані в Хартії [5, с. 45]. Проте, сучасний етап державного та муніципального будівництва характеризується істотною активізацією дій щодо якісного оновлення державної політики по підтримці і гарантуванню місцевого самоврядування, концентрацією зусиль політиків, вчених і громадськості на формуванні концептуальної зрілої, структурно гармонійної та узгодженої з вітчизняними традиціями і європейськими стандартами нової динамічної моделі конституційно-правового регулювання місцевого самоврядування в Україні [6, с. 162].

Література:

1. Бодрова І. І. Проблеми законодавчого регулювання статусу асоціацій органів місцевого самоврядування в Україні / І. І. Бодрова // Теорія і практика правознавства. – Х.: Б.в., 2012. – Вип. 1(2). – С.60–70.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування // Офіц. вісник України. – 2015. – №24. – Ст. 718.

3. Конституційний процес в Україні та світовий досвід конституціоналізму: монографія / Шемшученко Ю. С., Батанов О. В., Крусян А. Р. та ін. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2014. – 262 с.

4. Конституція України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (з наст. змін.) // Відом. Верховн. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.

5. Сergyogina S. G. Муніципальна реформа як ключовий напрямок удосконалення моделі місцевого управління в Україні / С. Г. Сergyogina // Місцеве самоврядування. – 2009. – № 2. – С. 44–47.

6. Фролов О. О. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове регулювання і практика реалізації: монографія / О. О. Фролов. – Х.: Юрайт, 2014. – 192 с.

7. Яковюк І. В. Європейський регіоналізм у контексті розбудови Європейського Союзу / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – Х. : Право, 2004. – Вип. 8. – С. 57–68.

Чиркін А. С.¹

РЕФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Наукове дослідження зарубіжного досвіду організації та проведення реформ, спрямованих на оптимальну децентралізацію та демократизацію публічної влади, удосконалення її територіальної організації набуває особливого значення в умовах широко масштабних реформаторських процесів, які охопили країни Європи з початком ХХІ століття. Для України модернізація системи місцевого самоврядування та територіальної організації публічної влади в цілому є одним з ключових завдань на сучасному етапі державотворення. [1; 7–9]. Воно набуває особливого значення за умов започаткованої конституційної реформи, коли об'єктивні процеси подальшого державного розвитку мають одержати на найвищому законодавчому рівні необхідне політико-правове підґрунтя. За цих умов вивчення та критична оцінка досвіду країн, що пройшли шляхом аналогічних структурних, функціональних та інших перетворень, є вкрай важливою та корисною, адже надає можливості не лише вивчення орга-

---

¹ асистент кафедри державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого